

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 5 lipca 2023 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw

(druk nr 1012)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacja wprowadza do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901) następujące zmiany:

1) odstępuje się od formuły i terminologii „mieszkania chronionego”, przeznaczonego w szczególności dla osób niepełnosprawnych, na rzecz „mieszkania treningowego” i „wspomaganego” jako dwóch różnych form wsparcia dla osoby pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę, potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług całodobowej opieki, w szczególności przy zaburzeniach psychicznych, bezdomności, zakończeniu pobytu w pieczy zastępczej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, okręgowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

W „mieszkaniu treningowym” będą świadczone usługi bytowe, praca socjalna oraz nauka rozwijania lub utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia.

W „mieszkaniu wspomaganym” świadczone będą usługi bytowe, praca socjalna oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Kierowanie do „mieszkań treningowych” i „wspomaganych” będzie należało do gminy lub

powiatu (podmiotu kierującego), na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, w zależności od podstawy i okoliczności udzielanego wsparcia. Forma pobytu w „mieszkanie treningowym” lub „wspomagany” wymaga zawarcia „kontraktu mieszkaniowego” tj. ustaleń między podmiotem kierującym do tej formy wsparcia, podmiotem prowadzącym „mieszkanie treningowe” lub „wspomagane” a osobą ubiegającą się o pobyt w „mieszkanie treningowym” lub „wspomagany” (lub jej przedstawicielem ustawowym, gdy osoba ta nie ma zdolności do czynności prawnych). Strony „kontraktu mieszkaniowego” w ustalaniu jego postanowień będą dysponowały pewną dowolnością, w granicach wskazanych w ustawie. Ustawa rozszerza krąg uprawnionych do prowadzenia „mieszkań treningowych” i „wspomaganych” w porównaniu do uprawnionych do prowadzenia „mieszkań chronionych”. Ponadto rezygnuje się z przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przy kwalifikowaniu do nowych form wsparcia.

Przyznanie wsparcia następuje w drodze decyzji. Jeżeli „mieszkanie treningowe” lub „wspomagane” prowadzi inny podmiot niż gmina czy powiat (lub na ich zlecenie), z osobą mającą korzystającą z pobytu, zawiera się umowę cywilnoprawną. Obowiązkiem wojewody będzie prowadzenie rejestru „mieszkań treningowych” i „wspomaganych” prowadzonych przez gminę i powiat lub na ich zlecenie,

2) doprecyzowuje się kwestie świadczenia usług sąsiedzkich jako świadczenia realizowanego w formie usług opiekuńczych, dotyczą one głównie osób starszych, które nie wymagają jeszcze formy opieki świadczonej przez opiekunki. Ich organizatorem jest gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby korzystającej z tej formy pomocy. Usługi sąsiedzkie będą obejmować proste zaspokajanie codziennych potrzeb osób wymagających wsparcia, jak zrobienie zakupów czy przygotowywanie posiłków, które nie muszą być realizowane przez kadrę specjalistyczną. Usługi sąsiedzkie są nieobligatoryjną formą wykonywania usług opiekuńczych, mają charakter uzupełniający w stosunku do opieki sprawowanej przez rodzinę. Rada gminy określi m. in. szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, w tym usługi sąsiedzkie, warunki opłat i zwolnienia z nich, zakres i ich charakter,

3) wprowadza się usługi wsparcia krótkoterminowego świadczone w formie opieki całodobowej lub dziennej przez dom pomocy społecznej, dla osób, które w nim nie zamieszkują i dotychczas mają zapewnioną codzienną opiekę, jednak osoby świadczące opiekę przez pewien czas nie mogą jej świadczyć z różnych powodów (choroba, zdarzenie losowe),

4) obliuguje się dyrektorów lub kierowników domów pomocy społecznej oraz podmioty prowadzące placówki, które zapewniają całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, do prowadzenia rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych, związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców domów pomocy społecznej lub placówek,

5) wprowadza się zmiany dotyczące udzielania zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę, dla instytucji, którym cofnięto zezwolenia, które ponownie będą się o to ubiegać. Wojewoda będzie wydawał zezwolenia na czas określony – na jeden rok.

Zastąpienie nazwy „mieszkanie chronione” nazwą „mieszkanie treningowe” i „wspomagane”, spowodowało konieczność zmiany w innych uregulowaniach, w których zawarto to określenie. Tym samym w ustawie proponuje się zmianę 6 ustaw w tym zakresie: ustawę z dnia 26 października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa, ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych, ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości, ustawę z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw oraz ustawę z dnia 27 października 2022 r. o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku.

Ustawa przewiduje również przepisy przejściowe stanowiące, że dotychczasowa terminologia – „mieszkania chronione” będzie stosowana do dotychczasowych „mieszkań chronionych”, do czasu ich przekształcenia w „mieszkania treningowe” i „wspomagane”, ale nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Zgodnie z przepisami przejściowymi i dostosowującymi, w zakresie wydawania zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej i placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, do spraw wszczętych i niezakończonych, będą miały zastosowanie przepisy dotychczasowe. Ustawa przewiduje także dla wojewodów termin 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, na dostosowanie rejestru domów pomocy społecznej do nowych wymagań.

Ustawa, co do zasady, ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia. Wyjątek będą stanowić przepisy dotyczące zmiany

wysokości zasiłku stałego z pomocy społecznej, rejestru zgłoszeń o zdarzeniach nadzwyczajnych dotyczących mieszkańców domu pomocy społecznej lub osób przebywających w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia tych osób, a ponadto także przekazywania informacji właściwym organom – przepisy te wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt, druk nr 3281, wpłynął do Sejmu 24 maja 2023 r. Skierowano go do I czytania w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, 12 czerwca 2023 r. odbyło się I czytanie. Sprawozdanie Komisji zawarto w druku nr 3330. II czytanie przeprowadzono na 77. posiedzeniu Sejmu. Ponieważ zgłoszono poprawki, projekt ponownie rozpatrywała Komisja Polityki Społecznej i Rodziny. Poprawki dotyczyły m. in. struktur jednostek pomocy społecznej, druk nr 3330-A. Komisja rekomendowała przyjęcie 2 poprawek, w zakresie zasiłku stałego i wejścia w życie niektórych przepisów. Sejm przyjął poprawki, zgodnie z rekomendacjami Komisji, na 77 posiedzeniu Sejmu. Wynik głosowania: 446 za, 0 przeciw, 7 osób wstrzymało się od głosu.

III. Uwagi

Ustawa nie budzi zasadniczo wątpliwości legislacyjnych. Można jedynie wskazać dwie kwestie.

1. W art. 1 w pkt 7, w ust. 4a budzi wątpliwość określenie *rozwija rejestr* (Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego prowadzi i *rozwija* rejestr centralny obejmujący dane dotyczące jednostek organizacyjnych). Określenie to wydaje się zbędne, swoim zakresem wchodzi w zakres pojęcia *prowadzi*.

– w art. 1 w pkt 7, w ust. 4a skreśla się wyrazy „i rozwija”.

2. W art. 1 w pkt 25 w lit. b, w ust. 2d jest mowa o bezpłatnej ochronie prawnej w postępowaniu karnym przysługującej pracownikowi socjalnemu, z ust. 2e wynika, że należy mu się zwrot kosztów w wysokości 50% poniesionych faktycznie kosztów. Jest w tym sprzeczność na niekorzyść pracownika. W przypadku podzielenia tego zdania, należy wprowadzić poprawkę.

Bożena Langner
Główny legislator